

Një vend për t'u rritur:
Komuna kushtuar
fëmijëvet

VENDI PËR T'U RRITUR: PASQYRË E PRAKTIKAVE TË MIRA

Organizata Partnerë

Megjashi | Ambasada e Parë e Fëmijëve në Botë Megjashi –

Republika e Maqedonisë së Veriut

KMOP Shkup | Qendra për Kujdes Familjar dhe Fëmijëror

Autore

Vaska Bojadzi | KMOP Shkup

Dizajn

KMOP Shkup

Përmbajtja

Përmbledhje	4
Rreth Dokumentit	6
Pjesëmarrja Aktive e Fëmijëve - Parakushte dhe Përfitime	6
Përfshirja e grupeve të ndryshme të fëmijëve	11
Koordinimi dhe Ndërtimi i Partneriteteve	12
Vendosja e Strukturave Lokale	16
Nisma të reja të nxisura nga projekti	17
Ndjenja e Pronësisë dhe Kontribut Kreativ	19
Mesazhe për Komunitat	21

Ky projekt është financuar
nga Bashkimi Evropian

Kjo botim është financuar nga Bashkimi Evropian. Përmbajtja e tij është përgjegjësi e vetme e organizatave partnerë dhe jo domosdoshmërisht i pasqyron qëndrimet dhe mendimet e Bashkimit Evropian.

Përmbledhje

"Vendi për t'u rritur: Komuna miqësore për fëmijët" është një projekt 30-mujor, i zbatuar nga Ambasada e Parë e Fëmijëve në Botë Megjashi dhe Qendra për Kujdes Familjar dhe Fëmijëror - KMOP Shkup, i financuar nga Bashkimi Evropian.

Projekti synon të forcojë përpjekjet e autoriteteve vendore për të promovuar të drejtat e fëmijëve dhe pjesëmarrjen e tyre në planifikimin lokal. Ai përfshin një sërë aktiviteteve për të mbështetur komunitetin dhe Vinicës, Dibrës, Gostivarit, Velesit dhe Kisela Vodës në zhvillimin dhe vënien në funksion/ruajtjen e strategjive të bazuara në të drejtat e fëmijëve që marrin parasysh nevojat, perspektivat dhe synimet specifike të fëmijëve, si dhe sigurimin e mekanizmave efektivë për monitorimin e zbatimit të tyre. Pjesëmarrja e Asociacionit të Komunave (ZELS) në projekt nxit përhapjen më të gjerë dhe replikimin e burimeve të zhvilluara dhe praktikave të mira të vendosura.

- Aktivitete për ndërtimin e kapaciteteve

Projekti operoi me [dy programe trajnimi](#) për përfaqësues të autoriteteve vendore, si dhe për stafin arsimor nga parashkollori, arsimi bazë dhe i mesëm. U zhvillua një [Bibliotekë Elektronike](#) (E-library), e cila është një depo e materialeve informative dhe edukative mbi tema që kanë të bëjnë me të drejtat e fëmijëve, pjesëmarrjen e fëmijëve, kryerjen e konsultimeve me fëmijët dhe planifikimin lokal për të drejtat e fëmijëve.

- Mbështetje në Zhvillimin e Strategjive Lokale

Komunitetet e përfshira morën mbështetje të vazhdueshme në zhvillimin e strategjive të tyre për të drejtat e fëmijëve përmes një procesi të partneritetit të drejtpërdrejtë. Ky proces përfshinte organizimin e një [konference ndërkombëtare](#) si dhe [konferencave lokale](#); formimin e [paneleve lokale për të drejtat e fëmijëve](#) përgjegjëse për projektimin, lehtësimin dhe koordinimin e zhvillimit, zbatimit dhe monitorimit të strategjive lokale; kryerjen e [konsultimeve me fëmijët](#) për të informuar prioritetet që do të vendoseshin në strategjitë lokale, dhe sigurimin e seancave mbështetëse për familjet nga komunitetet.

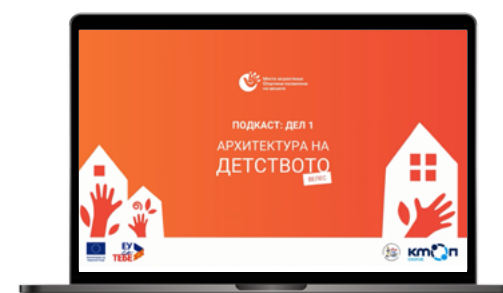
- Zhvillimi i një Platforme Digjitale për Monitorimin e Strategjive

U zhvillua dhe testua një [Platformë Digjitale për Monitorimin e të Drejtave të Fëmijëve](#), e cila shërben si një hapësirë virtuale që mundëson monitorimin e zbatimit të strategjive lokale. Përfaqësuesit komunalë u trajnuan për përdorimin e platformës dhe për futjen e rregullt të të dhënave.

- Fushata për ngritjen e ndërgjegjësimit

Aktivitetet për të rritur dukshmërinë e projektit, si dhe për ngritjen e ndërgjegjësimit të publikut të gjerë për rëndësinë e promovimit të të drejtave të fëmijëve në nivel lokal, përfshinë [materiale të shumta informative](#), një faqe interneti projekti, [dëshmi video](#) dhe podcast. U mbajt edhe një konferencë përmbyllëse, me fokus në arritjet dhe mësimet e nxjerra brenda projektit dhe hapat e ardhshëm.

Dëgjoni podcast-et me fëmijët:

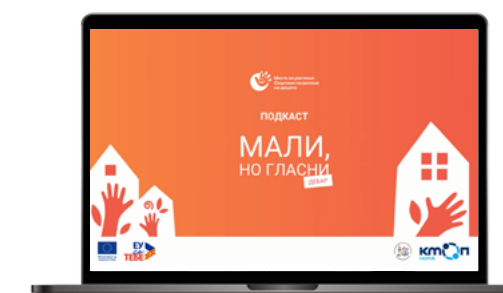
[Podcast "Arkitektura e Fëmijërisë" – Veles, Episodi 1](#)

[Podcast "Arkitektura e Fëmijërisë" – Veles, Episodi 2](#)

[Podcast "Terrakotë" – Vinica](#)

[Podcast "I vogël por me zë" – Debar](#)

[Podcast "Zëri Ynë" – Gostivar](#)

[Podcast "I njëjtë por jo i kornizuar" – Kisela Voda](#)

Rreth Dokumentit

Ky dokument – “Pasqyrë e Praktikave të Mira” – ka për qëllim të paraqesë përvojat, të kuptuarat dhe qëndrimet e përfaqësuesve komunaes që morën pjesë në projekt, në lidhje me aktivitetet dhe qasjet që ata i njohin si të suksesshme dhe më të denja për t'u ndarë më tej.

Shembujt e mbledhur shërbejnë si frymëzim dhe nxitje për komunat e tjera që t'i përshtatin dhe zbatojnë këto praktika në komunitetet e tyre lokale, me qëllim përmirësimin e pjesëmarrjes dhe mirëqenies së fëmijëve.

Përmbajtja e dokumentit bazohet në përgjigje nga një pyetësor i shkurtër i plotësuar nga komunat, si dhe kopshte dhe shkolla individuale, dhe është e plotësuar me vëzhgime dhe përvoja të ndara gjatë zbatimit të aktiviteteve të projektit. Në pjesën përfundimtare përfshihen gjithashtu mesazhe nga komunat që morën pjesë në projekt, të drejtuara të gjitha komunave të tjera në vend, për të nxitur zbatimin më të gjerë të modeleve dhe qasjeve të zhvilluara.

Pjesëmarrja Aktive e Fëmijëve - Parakushte dhe Përfitime

Një nga përfitimet më të rëndësishme të projektit, e treguar nga të gjitha komunat, është krijimi i një mundësie të strukturuar për pjesëmarrjen aktive të fëmijëve në proceset e dialogut dhe vendimmarrjes për çështje që i prekin drejtpërdrejt. Në këtë kontekst, u theksua veçanërisht rëndësia e aktiviteteve si seancat konsultative, konferencat lokale, konferenca ndërkombëtare dhe podcast-et ku fëmijët morën pjesë si folës dhe pritës.

Këta mekanizma të pjesëmarrjes konsiderohen veçanërisht të rëndësishëm sepse i lejuan komunave një depërtim të drejtpërdrejtë në problemet, idetë dhe analizat e fëmijëve – një perspektivë që shpesh mbetet e neglizhuar kur krijohen politika lokale. U vërejt gjithashtu se përmes këtyre formave të pjesëmarrjes, fëmijët fitojnë më shumë vetëbesim dhe një ndjenjë se zëri i tyre ka peshë dhe vlerë në komunitet.

Një faktor kyç për sukses, sipas komunave, ishte krijimi i një atmosfere miqësore, të hapur dhe nxitëse, ku fëmijët ndjehen të mirëpritur dhe të respektuar. Përdorimi i metodave kreative dhe inovative – vizatimi, diskutimet në grup, simulimet, format mediale – u lejuan atyre të shprehin qëndrimet e tyre në një mënyrë që është afër intereseve, përvojave dhe preferencave të tyre.

Komunat theksuan gjithashtu ndryshimin më të gjerë që vunë re - puna direkte me fëmijët dhe dëgjimi i qëndrimeve të tyre kontribuoi në **ngritjen e ndërgjegjësimit tek të rriturit dhe institucionet lokale për rolin e fëmijëve si mbartës ideesh dhe zgjidhjesh**. Kjo nxit një ndryshim gradual në perceptim – nga shikimi i fëmijëve vetëm si marrës pasivë të shërbimeve dhe kujdesit, në njohjen e tyre si aktorë aktivë të cilët, pavarësisht moshës dhe përvojës, kanë kapacitet për të kontribuar në zhvillimin e komunës dhe komunitetit.

Veles

“

Ne zhvilluam shumë ngjarje ku fëmijët kishin mundësi publikisht dhe para shumë njerëzve të shprehnin qëndrimet dhe arsyetimet e tyre se si komuna mund të jetë një vend më i mirë për t'u rritur. Unë mendoj se ne të rriturit shpesh i nënvlerësojmë ata sepse janë të rinj dhe kanë pak përvojë. Gjërat që ata theksuan në diskutimet e planit dhe konferencat ishin gjëra për të cilat ne nuk ishim të vetëdijshëm, ose gjëra që ne të rriturit thjesht nuk i kemi në Komunën e Velesit. Kështu, u bëmë më të vetëdijshëm dhe tani mund të veprojmë më proaktivisht.

”

“

Ne patëm një proces në Veles ku i sollëm së bashku fëmijët dhe të rriturit, i ulëm në të njëjtën tavolinë dhe pamë barazinë mes tyre; secili mund të shprehte atë që mendonte.

”

Gostivar

“

Aktiviteti që e konsiderojmë më të suksesshëm brenda projektit ishte organizimi i punishteve me fëmijët në Qendrën e Rinjve RSS, e cila mundësoi një proces komunikimi të drejtpërdrejtë me vetë fëmijët. Kjo qasje mundësoi përfshirjen aktive të fëmijëve dhe të rinjve në çështjet që i prekin, përmes metodave kreative dhe interaktive të punës. Gjatë punishteve, fëmijët u ndanë në grupe tematike, ku diskutuan tema kyçe si diskriminimi, siguria në shkolla dhe lagje, qasja ndaj shërbimeve sociale, cilësia e arsimit dhe nevoja të tjera sociale. U krijua një atmosferë e relaksuar dhe miqësore ku çdo fëmijë ndjehej i lirë të shprehte mendimet dhe përvojat e tij personale, gjë që kontribuoi në krijimin e një ndjenje besimi dhe forcimit të vetëbesimit të tyre. Për më tepër, përmes punës në grup, fëmijët jo vetëm që diskutuan, por propozuan edhe zgjidhje dhe nisma konkrete për përmirësimin e situatës. Ne besojmë se ky aktivitet ishte veçanërisht i suksesshëm sepse i vendosi fëmijët në qendër të procesit dhe njohu rolin e tyre si aktorë aktivë në shoqëri. Përmes këtij procesi, ne fituam njohuri të vlefshme se si fëmijët e perceptojnë realitetin në të cilin jetojnë, gjë që na ndihmon më tej në projektimin e politikave dhe aktiviteteve që përgjigjen nevojave të tyre reale.

”

Vinica

“

Bazat e qasjes për pjesëmarrjen e fëmijëve në projekt ishin:

- Fëmija në qendër të vëmendjes
- Pjesëmarrja vullnetare e fëmijëve
- Nevojat dhe idetë e konfirmuara nga fëmijët
- Përfshirja e fëmijëve në panelin lokal
- Dhënia e kuptimit të sugjerimeve të fëmijëve
- Fëmijët – PIKA FOKALE e investimit dhe frymëzimit

”

Debar

“

Të rriturit në pozita politike i njohën fëmijët nga afër, panë kërkesat e tyre, qëndrimet, idetë kreative; fëmijët patën një moment të ndjehen të respektuar dhe të shprehin idetë e tyre. Jo vetëm që patën një moment për të marrë pjesë në krijimin e politikave, por u zhvillua edhe vetëbesimi i tyre.

”

Kisela Voda

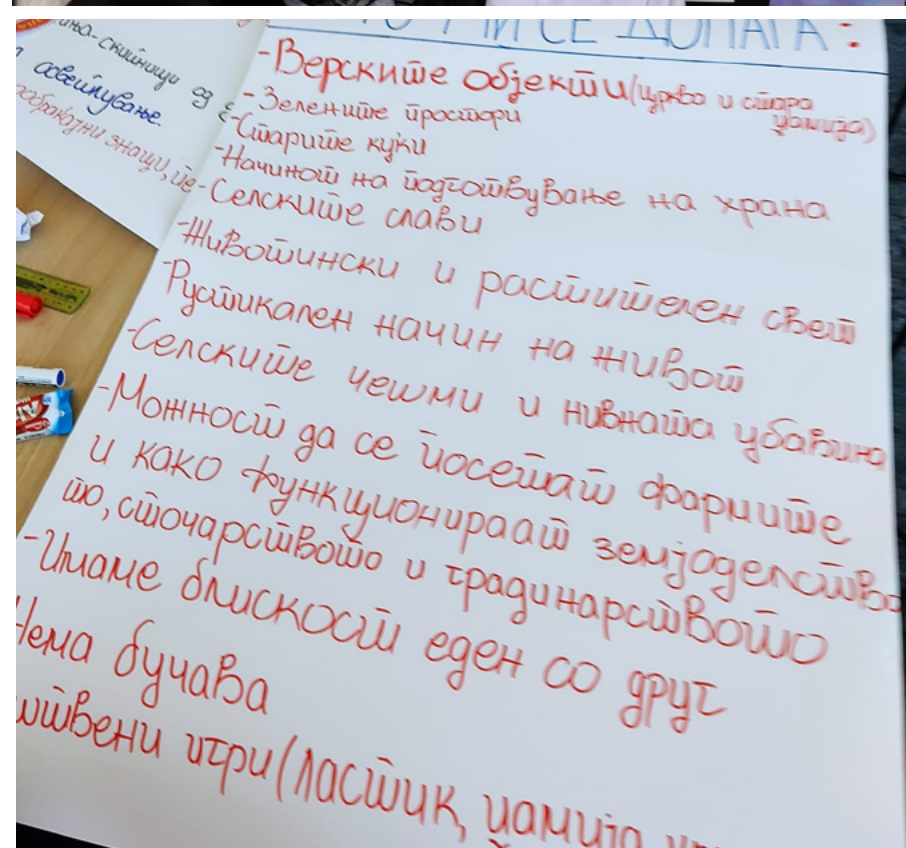
“

Këto aktivitete dhe qasje ishin të suksesshme sepse:

- mundësojnë pjesëmarrjen aktive të fëmijëve në diskutime për çështje me rëndësi për ta;
- nxisin marrjen e qëndrimit për atë që i prek;
- nisin planifikimin e ndryshimeve në vendin e jetesës për të promovuar të drejtat e fëmijëve;
- motivojnë marrjen e nismave për veprime të mëtejshme;
- nënkuptojnë ngritjen e ndërgjegjësimit për përfshirjen aktive në krijimin e politikave lokale për të drejtat e fëmijëve;
- nënkuptojnë forcimin e vetëbesimit të fëmijëve sepse ata shihen, dëgjohen dhe respektohen;
- nxisin mësimin për jetën përmes marrjes së roleve të rëndësishme.

”

Përfshirja e grupeve të ndryshme të fëmijëve

Komunat e njohën se është me rëndësi thelbësore që në procesin e konsultimeve të përfshihen **fëmijë nga grupmosha të ndryshme, prejardhje dhe me përvoja të ndryshme jetësore**, në mënyrë që të sigurohen njohuri më të plota dhe më të thella, në vend që të jepet një pamje uniforme dhe e kufizuar.

Prandaj, ata investuan përpjekje të konsiderueshme për të përfshirë fëmijë nga një spektër sa më i gjerë. Kështu, në këto komuna, konsultimet nuk u kufizuan vetëm në nxënës nga klasat më të larta, por përfshinë edhe fëmijë në moshë parashkollore, për të kuptuar edhe nevojat e tyre specifike.

Disa komuna shkuan një hap më tej. Duke aplikuar një qasje sistematike, në Komunën e Kisela Vodës, **u përfshinë fëmijë nga të gjitha kopshtet dhe shkollat publike në territorin e komunës**. Në komunat e Vinicës dhe Dibrës, u kushtua vëmendje e veçantë përfshirjes së **fëmijëve nga zonat rurale**, të vetëdijshëm se sfidat e tyre në disa aspekte ndryshojnë nga ato të fëmijëve që jetojnë në pjesët urbane.

Në tërësi, kjo praktikë e krijimit të vetëdijshëm të hapësirës për më shumë opinione dhe përvoja të ndryshme fëmijësh përfaqësoi një hap të rëndësishëm drejt një planifikimi lokal më përfshirës dhe gjithëpërfshirës që pasqyron pamjen reale të nevojave të të gjithë fëmijëve – dhe jo vetëm të atyre që zakonisht kanë qasje dhe dukshmëri më të madhe.

Koordinimi dhe Ndërtimi i Partneriteteve

Një nga mesazhet kryesore që doli nga përvoja e të gjitha komunave të përfshira është se **ndryshimi i vërtetë në komunitet nuk mund të arrihet pa partneritet dhe punë të përbashkët të të gjithë aktorëve kyç** – shkollat, kopshtet, institucionet lokale, organizatat nga sektori civil dhe familjet.

Shembujt e ndarë tregojnë se bashkëpunimi i suksesshëm kërkon më shumë se koordinim formal – ai kërkon besim, shkëmbim të vazhdueshëm informacioni, dialog të hapur për problemet dhe krijim të përbashkët të zgjidhjeve. **Entuziazmi i profesionistëve që punojnë me dhe për fëmijët**, si dhe njohja e **sinqertë e tyre për rëndësinë e qëllimeve dhe aktiviteteve të projektit**, u theksua veçanërisht. Përveç kësaj, **gatshmëria dhe hapja e vendimmarrësve në komunat** u njoh si një faktor kyç për suksesin e këtyre nismave.

Në kontekstin e zbatimit të projektit, ky bashkëpunim u rrit gradualisht – takimet e rregullta, aktivitetet e përbashkëta dhe shkëmbimi i përvojave ndihmuan institucione dhe grupe të ndryshme të njihen më mirë, të ndërtojnë besim dhe të veprojnë të koordinuar.

Qasja bashkëpunuese krijoi një hapësirë ku secili mund të kontribuonte nga perspektiva e vet, dhe kështu u arrit një shtrirje dhe ndikim më i madh i nismave. Bashkëpunimi tregoi se ndryshimet e vërteta ndodhin kur të gjitha palët ndajnë se kanë një interes në proces dhe kur **vizioni për një mjedis më të mirë për fëmijët ndërtohet kolektivisht**. Kjo qasje jo vetëm që mundësoi suksesin e aktiviteteve brenda projektit, por krijoi kushte që këto partneritete të vazhdojnë edhe pas përfundimit të tij.

Vinica

“

Komunikimi i drejtpërdrejtë dhe i hapur me fëmijët si qasje doli të ishte shumë i dobishëm në të gjithë procesin. Të rinjtë nga Shkolla e Mesme “Vancho Prke” u përfshinë në përgatitjet për konferencat dhe panelet lokale si anëtarë me të drejtë të plotë të paneleve komunale për përgatitjen e strategjisë për fëmijët në Komunën e Vinicës (5 anëtarë) krahas anëtarëve të tjerë nga vetëqeverisja lokale, këshilli i prindërve, stafi profesional dhe mësimdhënës i shkollave, kopshti, shoqatat e qytetarëve, qendra për punë sociale dhe stanica e policisë.

Bashkëpunimi midis vetëqeverisjes lokale dhe institucioneve lokale (shkolla, kopshti, stanica e policisë, qendra për punë sociale) dhe shoqatave të qytetarëve (shoqata komunale Umlenie, ansambli folklorik Kitka Istibanja, shoqata vullnetare e zjarrfikësve DPD Vinica) ishte vazhdimisht në nivelin më të lartë. Gjatë gjithë procesit, patëm komunikim telefonik, vizita në terren, takime pune dhe konsultime, dhe biseda direkte në grupe më të vogla për nevojat e ndryshme të fëmijëve.

Bashkëpunimi u bazua në:

- Koordinim dhe bashkëpunim i përbashkët i përfaqësuesve nga institucionet me fëmijët nga shkollat
- Rritje e hapjes dhe përfshirjes së fëmijëve nga institucionet në nivel lokal
- Punë e përbashkët për zbulimin e qëllimeve strategjike për pjesëmarrjen e fëmijëve në komunitet
- Hapje e vetëqeverisjes lokale të Komunës së Vinicës
- Profesionalizëm dhe përgjegjësi e mësuesve dhe shërbimeve profesionale në shkolla dhe kopsht
- Mbështetje logjistike dhe koordinuese nga të gjitha institucionet
- Dëgjim i nevojave të fëmijëve dhe gatshmëri për të marrë pjesë në çdo gjë që është me interes për fëmijët
- Dëshirë për të krijuar një proces lëvizjeje që është më i lëngshëm dhe më i priorizuar për TË GJITHË FËMIJTË

”

Kisela Voda

“

Bashkëpunimi me institucionet arsimore ishte në një nivel të enviuëshëm.

Ajo që vërtet e bëri këtë bashkëpunim të suksesshëm është:

- përgatitja e vetëqeverisjes lokale për bashkëpunim me mbartësit e projektit;
- qasja e suksesshme e përfaqësuesve të NJV (Njësia e Vetëqeverisjes Vendore) në nxitjen e interesit tek institucionet arsimore për bashkëpunim me vetëqeverisjen lokale;
- ndikimi pozitiv i stafit arsimor tek fëmijët i cili rezultoi në përfshirjen e tyre në nivel të lartë dhe aktiv në projekt;
- proaktiviteti i të gjithë aktorëve në zbatimin e aktiviteteve;
- qasja situative dhe profesionale e stafit arsimor në punën me fëmijët;
- energjia dhe përkushtimi i të gjitha palëve të përfshira në procesin e ngritjes së ndërgjegjësimit për respektimin më të mirë dhe universal të të drejtave të fëmijëve;
- ndërmarrja e mënyrave të përshtatshme për motivimin e fëmijëve;
- mbulimi i nismave për arritjen e një ndikimi të vazhdueshëm pozitiv të projektit tek të gjithë palët e interesit;
- zhvillimi i aftësive për promovimin e praktikave të mira;

”

Kisela Voda

“

Shkollat dhe kopshtet ishin maksimalisht të përfshira dhe të angazhuara në projekt, dhe ata mbështetën komunën dhe punën e komunës së përfshirë në projekt. Ne patëm, për shembull, shpërndarje informacioni, komunikim në mënyra të ndryshme, patëm takime, ndamë përvojën tonë me mjedisin përreth në lidhje me punën, u menaxhuam me kolegët. Kemi përvojë në fushat e mëposhtme, nëse kishte nevojë për përfshirjen e projektit për çdo fëmijë parashkollor, dhe moshë e komunës.

”

Gostivar

“

Kemi bashkëpunim shumë të mirë me shkollat, kopshtet dhe grupe të tjera relevante në komunë. Gjatë zbatimit të aktiviteteve të projektit, u përfshirë aktivisht shkollat e mesme, shkollat fillore, si dhe kopshtet, të cilat treguan hapje dhe interes të madh për temat që po trajtoheshin. Ky bashkëpunim ishte vendimtar për zbatimin e suksesshëm të aktiviteteve të planifikuara dhe për përfshirjen e sa më shumë fëmijëve dhe të rinjve. Shkollat ndihmuan në identifikimin e nxënësve që mund të jepnin një kontribut të rëndësishëm, siguruan hapësirë dhe mbështetje logjistike për realizimin e ngjarjeve, ndërsa stafi arsimor në kopshte dha një depërtim të vlefshëm në nevojat e fëmijëve më të vegjël. Fakti që të gjitha palët e njohën rëndësinë e projektit dhe kishin një qëllim të përbashkët – përmirësimi i mirëqenies dhe të drejtave të fëmijëve – kontribuoi në një bashkëpunim të sigurtë dhe produktiv. Komunikimi ishte i rregullt dhe efektiv, dhe mbështetja që morëm nga këto institucione ishte me rëndësi të pamatë për suksesin e projektit.

”

Vendosja e Strukturave Lokale

Një nga fitimet më të rëndësishme që rrjedhën nga proceset e nxisura përmes “Vendi për t'u rritur” është kalimi nga aktivitetet e projektit në mekanizma të përhershëm lokale. Ilustrimi më i mirë për këtë është Komuna e Kisela Vodës, e cila bëri një hap të jashtëzakonshëm përpara duke vendosur një Këshill Lokal për Promovimin e të Drejtave të Fëmijëve.

Brenda debatit publik, i cili u organizua nga komuna mbi propozimin e vendimit për formimin e Këshillit, u integruan gati 100 pjesëmarrës nga institucione dhe sektorë të ndryshëm: anëtarë të Këshillit Komunal, përfaqësues të administratës lokale, shkolla dhe kopshte, Ministria e Brendshme dhe shërbimet sociale, si dhe nxënës dhe vetë fëmijët. Roli aktiv i fëmijëve ishte imponues, të cilët theksuan qartë dhe me forcë rëndësinë e vendosjes së një organi që do të monitorojë dhe përfaqësojë interesat dhe të drejtat e tyre të garantuara nga Konventa për të Drejtat e Fëmijëve.

Rezultatet e kësaj ngjarje ishin shumëshpresore, duke përfshirë miratimin e vendimit për formimin e Këshillit për Promovimin e të Drejtave të Fëmijëve, dhe specifikimin e kompetencave të tij, mënyrës së funksionimit dhe financimit të Planit Strategjik për të Drejtat e Fëmijëve (2025–2029).

Formimi i Këshillit përfundizon idenë që mendimet e fëmijëve nuk do të dëgohen vetëm brenda kuadrit të projektit, por do të bëhen pjesë përbërëse e politikave dhe vendimeve afatgjata në nivel lokal.

Nisma të reja të nxisura nga projekti

Projekti arriti të krijojë një **mjedis që frymëzoi fëmijët, të rinjtë dhe të gjithë aktorët e tjerë lokalë të mendonin më gjerë se aktivitetet** e planifikuara dhe të nisin vetë ide dhe veprime të reja. Projekti nuk mbeti vetëm brenda aktiviteteve të tij të planifikuara – përkundrazi, u bë katalizator për forma të reja të veprimit të komunitetit në komunitete.

Në shumë shkolla dhe kopshte, të motivuar nga përvojat nga trajnimet dhe konferencat lokale, mësuesit dhe fëmijët filluan të organizojnë aktivitete të përbashkëta edhe pas përfundimit të aktiviteteve të projektit. Shembuj të tillë përfshijnë **organizimin e eco-aksioneve për pastrimin dhe rregullimin e hapësirave publike, krijimin e këndeve për socializim dhe mësim, ngjarje sportive dhe kulturore që pasurojnë jetën e përditshme të fëmijëve.**

Veçanërisht e rëndësishme është momenti kur këto nisma zgjerohen përtej institucioneve arsimore dhe përfshijnë një spektër më të gjerë aktorësh. Në disa komunitete, si Vinica, projekti i nxiti komunitetin **lokal të biznesit të përfshihet me burimet e tyre në aksione lokale** – nga aktivitetet ekologjike, deri te mbështetja në pajisjen e hapësirave më të mira për të mësuar dhe rekreacion. Kjo, sipas komunave, çon në rezultate të dukshme në terren, por edhe më e rëndësishme, krijon një ndjenjë se ndryshimet mund të vijnë edhe nga vetë qytetarët, pa pritur ekskluzivisht nga institucionet.

Të rinjtë, përmes vendit të tyre në panelet lokale për të drejtat e fëmijëve, **u bënë mobilizues të ideve që mobilizojnë komunitete të tëra.** Disa prej tyre, së bashku me shokët e klasës dhe organizatat lokale, nisën aktivitete që i bashkuan banorët, komunitetet lokale, dhe madje edhe diasporën në aksione për përmirësimin e jetës në komunitete.

Këta shembuj tregojnë se projekti shkëputi energji, nismë dhe bashkëpunim të ri në nivel lokal. Fëmijët dhe të rinjtë morën rolin e gjeneratorëve të ideve, ndërsa institucionet dhe të rriturit u bënë partnerët dhe përkrahësit e tyre në realizimin e tyre.

Veles

“

Gjatë projektit, përfaqësues nga shkollat urbane OOU “Slavcho Stojmenski” dhe OOU “Goce Delchev” nga Komuna e Vinicës, të motivuar nga aktivitetet e përbashkëta të trajnimeve dhe konferencave lokale në Akademinë Progresive të fabrikës “Makprogres” - Vinica, vazhduan me nismë vetjake me aktivitete të përbashkëta mësimore. Shkollat dhe kopshtet filluan të zbatonin më shumë aktivitete dhe projekte të lira në vetë shkollën dhe jashtë saj, si aktivitete të përbashkëta në natyrë dhe lojëra sportive. Promovimi i vullnetariatit në veprime civile lokale ku do të përfshihen edhe nxënësit, si “Hapi i Gjelbër” - një nismë ekologjike për rinovimin e Parkut të Qytetit në Vinicë nga kompania socialisht përgjegjëse “Elen Group” nga Vinica (kositje, pastrim i gjelbërimit dhe pemëve, lyerje stolash dhe një pikëpamjeje, rekuzitë fëmijëshore në park, etj.). Ky projekt dhe bashkëpunimi me komunitetin e biznesit kanë shkaktuar një ndryshim në ndërgjegjësimin publik midis kompanive dhe qytetarëve të cilët nuk presin gjithçka nga komuna, por më tepër janë udhëheqës të ndryshimeve në komunitetet lokale. Ky është rasti me organizatën e të rinjve nga fshati Gradec, ku presidenti është anëtar i panelit komunal lokal për të drejtat e fëmijëve. Së bashku me komunitetin lokal, banorët e Gradecit dhe diaspora, ai ka zbatuar vazhdimisht aktivitete vullnetare për një jetë më të mirë dhe me cilësi më të lartë në fshatin Gradec. Në Shkollën Fillore “Slavcho Stojmenski” në Vinicë, ka shumë aktivitete të reja inovative të nxitur nga zëri i fëmijëve. Një kënd për socializim dhe relaksim gjatë pushimeve shkollore, futja e orëve me program të plotë ditore, shfrytëzimi i ndërtesës së shkollës sportive për aktivitete sportive të reja si në nivel shkollor ashtu edhe në atë komunal. Rregullimi i klasave sipas të gjitha standardeve për mësim modern dhe digjital. Pajisja e një hapësire të shumëfunkshme biblioteke për orë mësimi dhe trajnime, leksione dhe seanca forumi.

”

“

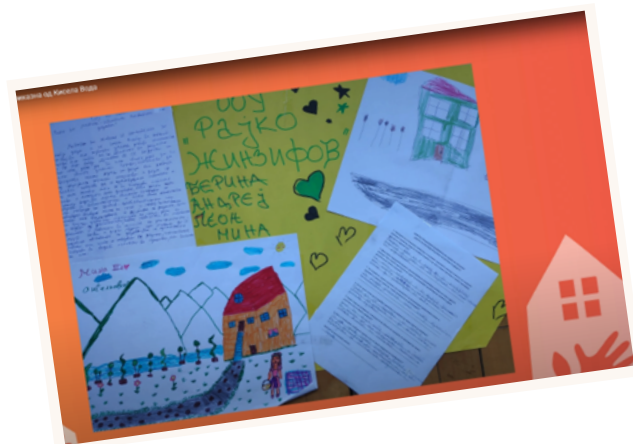
Komuna shpalli për herë të parë një thirrje publike për aksione shkollore komunale për nxënës nga shkollat në ekipe prej 5 fëmijësh me mentorin e tyre— mësues ose bashkëpunëtor profesional. U formua një komision komunal nga anëtarë të departamentit të çështjeve publike dhe departamentit të financës dhe buxhetit nga Kryetari i Komunës. U morën 10 aplikime nga të 5 shkollat komunale urbane dhe rurale (fillore dhe të mesme). Morën pjesë 50 studentë dhe 13 mësues dhe bashkëpunëtorë profesionalë. Aplikimet ishin një mundësi që studentët, së bashku me mentorët e tyre dhe mbështetje nga qeveria lokale, të mësonin se si të shkruanin një aplikim dhe si të kërkonin fonde shtesë nga donatorë dhe sponsorë të tjerë për zbatimin e aktivitetit të tyre. Aksionet shkollore vullnetare ishin një mundësi që studentët të identifikonin nevojat dhe të kërkonin zgjidhjet e tyre. Përveç rezultateve të dukshme të aksioneve, u arrit formimi i ekipit dhe aftësi të reja për vullnetariat në komunitetin lokal.

”

Ndjenja e Pronësisë dhe Kontribut Kreativ

Një rezultat i rëndësishëm i projektit ishte ndjenja e **pronësisë që zhvilluan komunitetet, kopshtet, shkollat dhe fëmijët ndaj procesit në vetvete**. Ata e njohën nevojën për projektin, e pranuan atë si nismën e tyre, dhe hapësirë për kreativitet dhe veprim të përbashkët. Si rezultat, u shfaqën aktivitete dhe ide për promovimin dhe afirmimin e qëllimeve të projektit, të cilat nuk ishin as të planifikuara në projektimin fillestar të projektit, por lindën natyrshëm, si një nevojë e komuniteteve lokale.

Veçanërisht imponues është shembulli nga Komuna e Kisela Vodës, ku, të frymëzuar nga projekti, anëtarët e Panelit Lokal dhe kopshti “Veseli Cvetovi” krijuan një **këngë fëmijësh me titull “Vendi i Gëzuar për t'u rritur”**. Kënga, e cila është një lloj himne e projektit, mbart një mesazh të sqartë për dëshirën e fëmijëve për t'u rritur në një mjedis të bukur, të sigurt dhe mbështetës, ku zëri i tyre dëgjohet dhe ata vendosin për gjëra të rëndësishme. Në videon, përmes perspektivës së tyre fëmijërore, fëmijët e paraqesin Kisela Vodën siç e imagjinojnë – plot me gjelbërim, sheshe lojrash dhe fytyra të buzëqeshura. Kjo këngë nuk është thjesht fjalë dhe muzikë – ajo është një simbol shprese dhe një shembull i asaj që mund të arrihet kur u japim hapësirë zërave të fëmijëve.

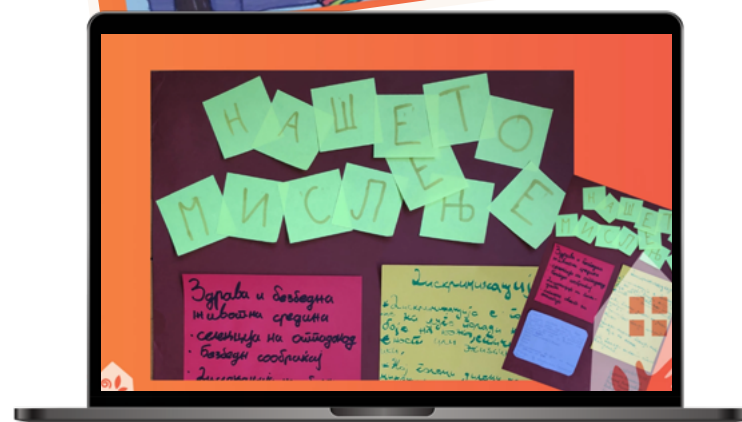
*"Një vend i bukur për
t'u rritur për të gjithë ne*

*që të dëgjohet çdo
zë fëmijësh.*

Dëshira, idete i ndajmë,

*vendosim për gjëra
të rëndësishme.*

Oh. Oh."

Mesazhe për Komunat

Veles

“

Një nga vendimet më të mira që mund të marrë vetëqeverisja lokale është të përfshijë fëmijët në procesin e planifikimit dhe në vetë procesin e vendim-marrjes. Nga gjithçka kemi parë dhe dëgjuar brenda këtij projekti, u rekomandojmë që ta bëjnë këtë sa më shpejt të jetë e mundur sepse vetëm në këtë mënyrë ata do të bëhen një komunë që kujdeset për fëmijët e saj. Këtë na thonë fëmijët, ata kanë nevoja reale, kërkesat e tyre reale, dëshirat e tyre reale për atë lloj vendi ku duan të jetojnë.

”

Kisela Voda

“

Jemi të motivuar për të zbatuar aktivitetet e përshkruara në planin strategjik dhe po eksplorojmë në mënyrë aktive zgjidhje kreative që do të përfshijnë si fëmijët ashtu edhe të rriturit në Komunën e Kisela Vodës për të arritur qëllimet strategjike. Në periudhën e ardhshme, ne do të ndajmë përvojat pozitive që kemi patur për të motivuar dhe përfshirë më shumë fëmijë, të rinj dhe të rritur në institucionet arsimore komunale, palët e interesit dhe shoqatat. Shpresojmë të marrim mbështetjen dhe bashkëpunimin e KMOP dhe Megjashi për këtë projekt dhe çdo aktivitet dhe projekt të ardhshëm që synon promovimin e të drejtave të fëmijëve. Le të shërbejmë si shembull pozitiv për nxitjen e më shumë komunave në të gjithë vendin që t'i bashkohen kësaj nisme.

”

Gostivar

“

Një nga praktikat më të vlefshme që implementuam brenda projektit, dhe të cilën besojmë se mund të zbatohet nga komunat e tjera, është përfshirja e drejtpërdrejtë e fëmijëve në identifikimin e problemeve në komunitet. Përmes punishteve, diskutimeve dhe konsultimeve, fëmijët patën mundësinë të shprehin mendimet e tyre, të tregojnë sfidat specifike me të cilat përballen në mjedisin e tyre të afërt, dhe të propozojnë ide për përmirësim. Kjo qasje jo vetëm që i motivon dhe i nxit fëmijët të mendojnë në mënyrë kritike dhe të bëhen qytetarë aktivë, por u ndihmon edhe institucioneve të fitojnë depërtim të drejtpërdrejtë në nevojat dhe shqetësimet reale të të vegjëleve. Duke përfshirë fëmijët si partnerë të barabartë në vendimmarrje, planifikim të zhvillimit dhe krijim të shërbimeve të reja, ne kontribuojmë në krijimin efikas të politikave dhe aktiviteteve që i përgjigjen vërtet komunitetit. Ne e shohim këtë praktikë si një model që mund të përshtatet dhe zbatohet në komunat e tjera për të forcuar pjesëmarrjen e fëmijëve dhe për të përmirësuar demokracinë lokale.

”

faqja e internetit

www.placetogrow.mk

e-mail

info@placetogrow.mk

Vinica

“

Të gjitha komunave që nuk janë të përfshira në këtë projekt, u rekomandoj që të përfshijnë aktivisht fëmijët në këtë segment të jetës komunitare. Ne shpesh themi se fëmijët janë e ardhmja jonë, por e ardhmja nuk është diçka që ndodh në të ardhmen e largët; ajo është diçka që krijohet në të tashmen. Prandaj, për të siguruar një nesër më të mirë, ne duhet të fillojmë tani, pa vonesë ose shtyrje.

”

Ky projekt është financuar
nga Bashkimi Evropian

Kjo botim është financuar nga Bashkimi Evropian. Përmajtja e tij është përgjegjësi e vetme e organizatave partnerë dhe jo domosdoshmërisht i pasqyron qëndrimet dhe mendimet e Bashkimit Evropian.

